

Sastamala Hoppu Arkeologinen tarkkuusinventointi 2025

Hannu Takala & Jerry Möller

Maanala Oy

MAANALA

Sisällysluettelo

Tutkimuksen perustiedot.....	3
1. Tausta ja tutkimustehtävä	4
2. Menetelmät ja historialliset kartat	2
3. Inventointi.....	5
4. Yhteenveto.....	11
5. Lähteet.....	11
Liite 1. Maastossa kuljettu reitti	12

Tutkimuksen perustiedot

Kohteet: Sastamalan Vammalan Hopun korttelien 16 ja 18 asemakaava-alue

Tavoite: Selvittää sijaitseeko alueella ennestään tuntemattomia muinaisjäännöksiä

Tutkimuslupa: –

Kenttätyöaika: 19.5.2025

Tutkijat: FT Hannu Takala ja FM Jerry Möller, Maanala Oy

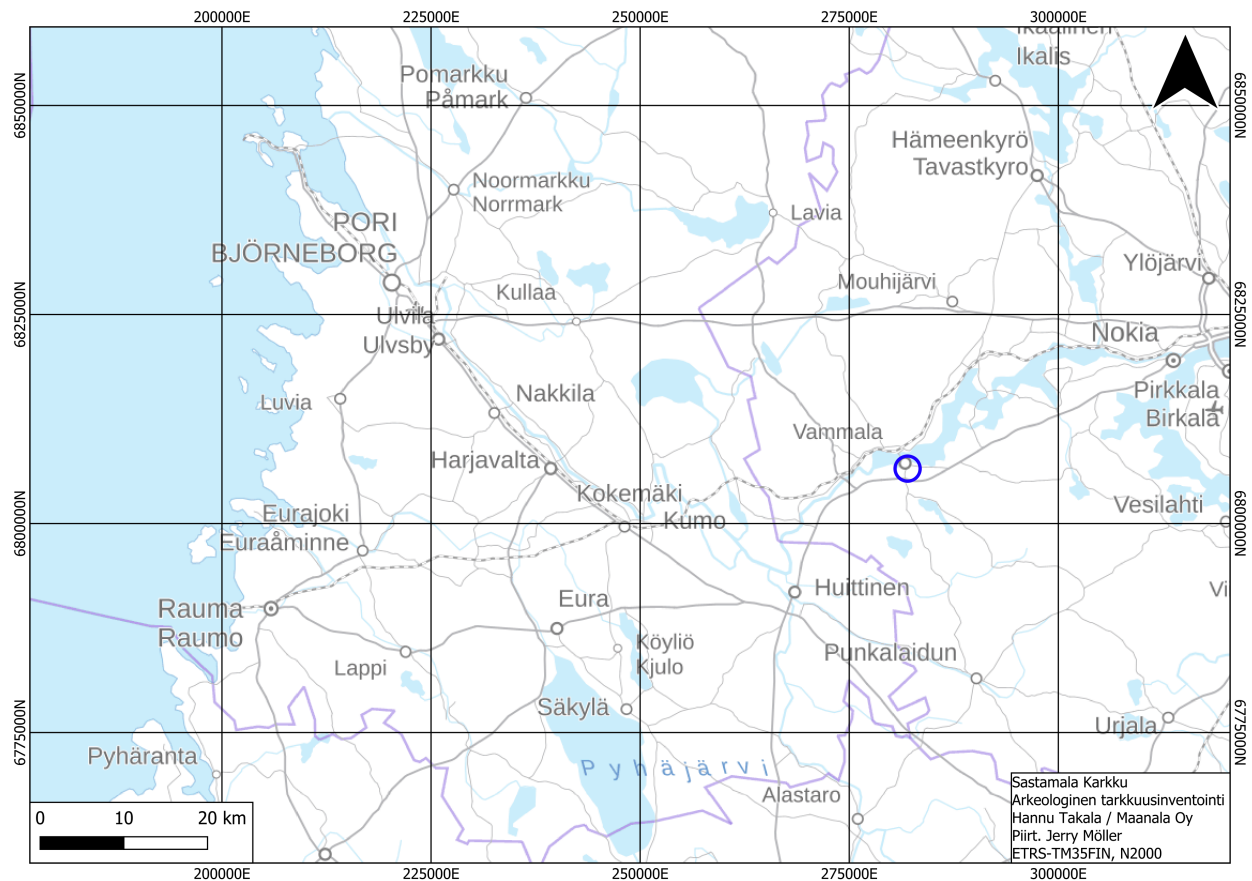
Tilaaja: Sastamalan kaupunki

Aiemmat arkeologiset tutkimukset: –

Aiemmat arkeologiset löydöt: –

Tutkimuksessa talletetut esinelöydöt ja näytteet: –

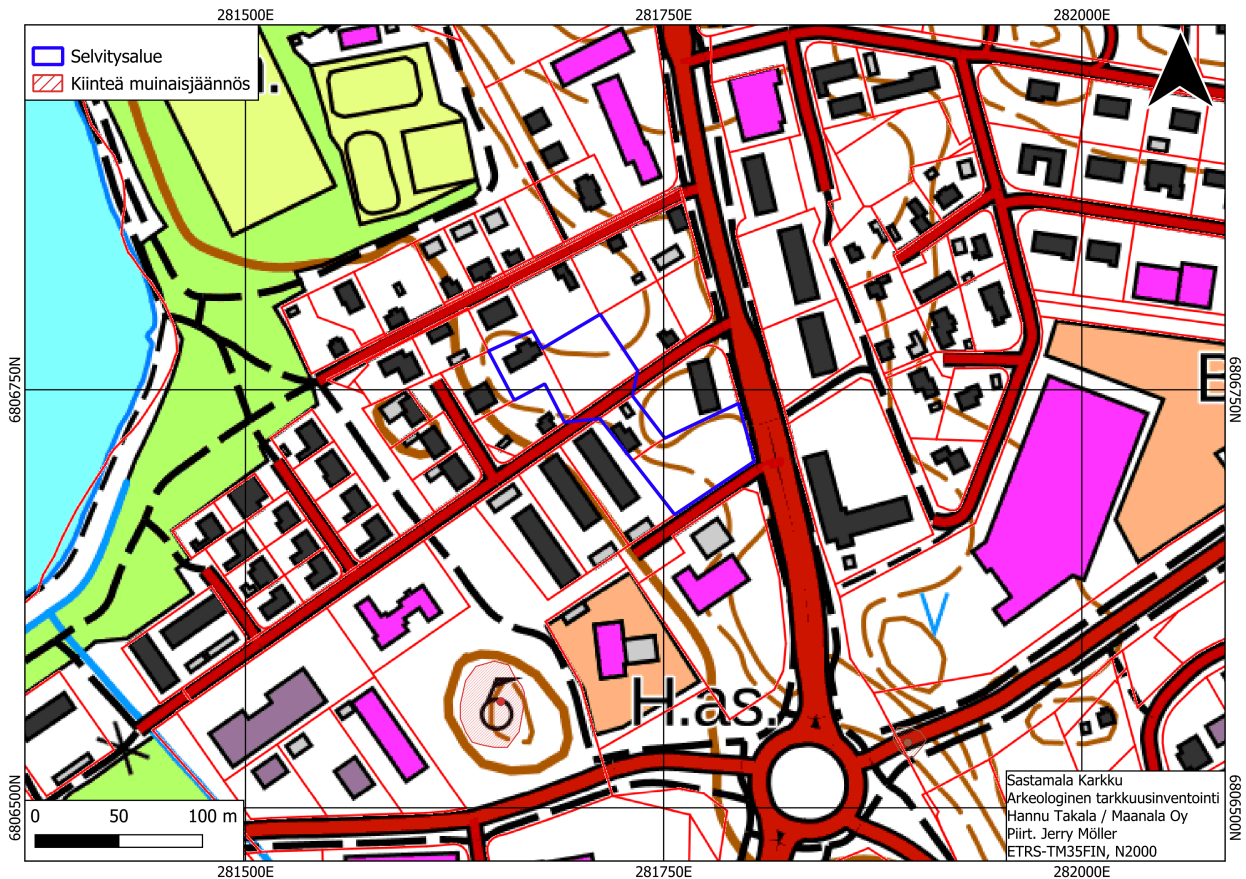
Tulos: Tarkkuusinventoinnissa ei löytynyt arkeologiseen kulttuuriperintöön liittyviä kohteita tai irtolöytöjä.

Kuva 1. Tutkimuskohteet sinisen ympyrän sisällä. Pohjakartta: Maanmittauslaitos.

Raportin karttakoordinaatit on ilmoitettu ETRS-TM35FIN-järjestelmässä (korkeus N2000). Alkuperäinen arkistoaineisto digitaalisine valokuvineen: Maanala Oy. Raporttikopiot pdf-muodossa: Museoviraston arkisto, alueellinen vastuumuseo ja työn tilaaja.

Kansikuva: Jerry Möller kaivaa koekuoppaa selvitysalueen pohjoisosan tontin Sepänkatu 5 pihamaalle.
Kuva Hannu Takala, Maanala Oy.

Kuva 2. Inventoinnin selvitysalue modernilla maastokartalla. Pohjakartta: Maanmittauslaitos.

1. Tausta ja tutkimustehtävä

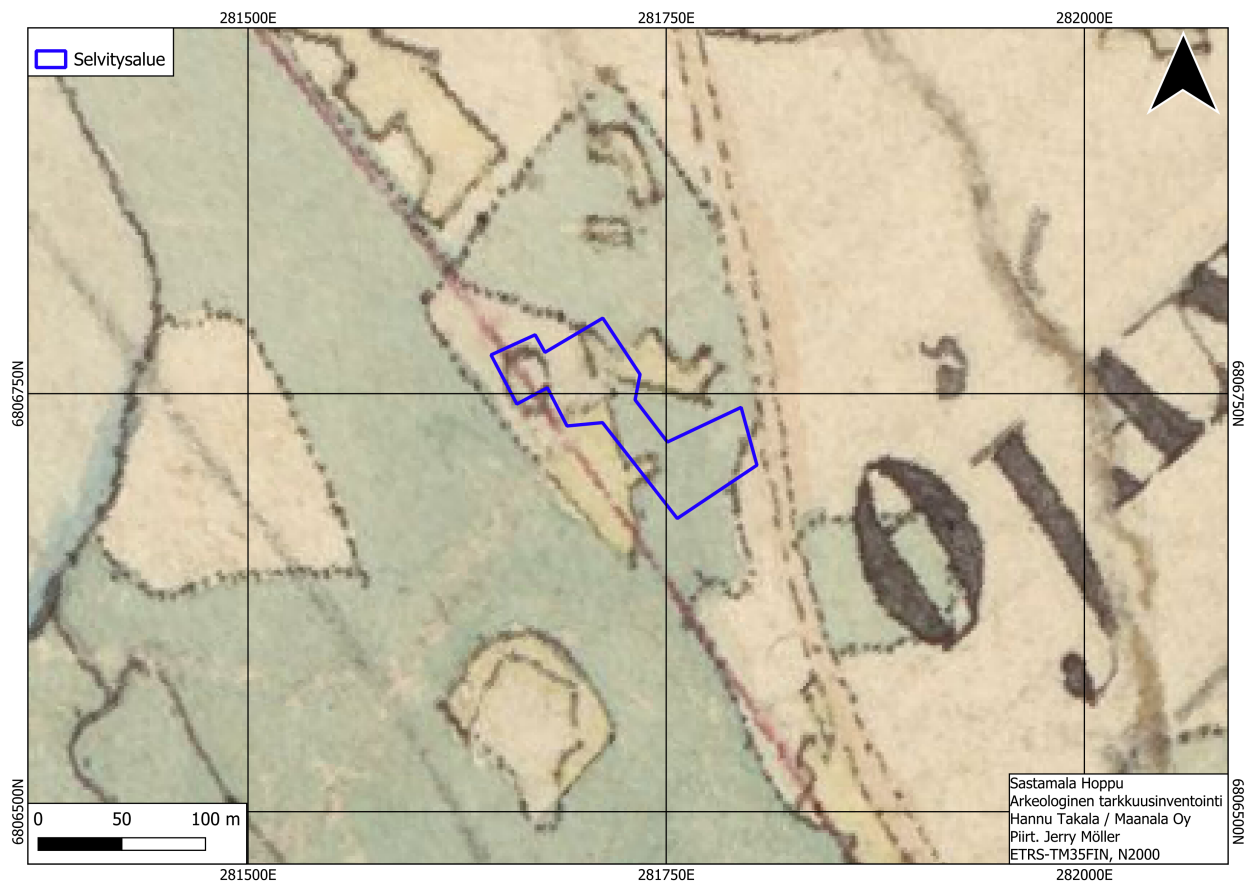
Sastamalan Vammalan Hopun alueelle on suunnitteilla asemakaavan muutos. Suunnittelualue sijaitsee Sepänkadun molemmilla puolilla sijaitsevilla kortteleilla. Kaavamuutoksen tavoitteena on laajentaa asuintontteja rakentamattomien kiinteistöjen puolelle sekä mahdollistaa kaupunkikuvaan sopeutuvaa täydennysrakentamista.

Luoteisimmassa osassa selvitysalueita eli korttelissa nro 18 sijaitsee selvityksen kohteena olevat Sepänkatu nro 5:n ja 7:n tontit. Koko kortteli on erillispientalojen aluetta ja selvityksen kohteena oleville tonteille saa rakentaa kaksikerroksisen rakennuksen. Kortteli nro 18 on erillispientalojen sekä asuin-, liike- ja toimistorakennusten kortteli-alueita. Sinne saa rakentaa kolmikerroksisen rakennuksen. Kortteli sijaitsee Riihikujan, Sepänkadun ja Itsenäisyydentien rajamalla alueella. Sepänkatu jakaa selvitysalueen kahteen osaan.

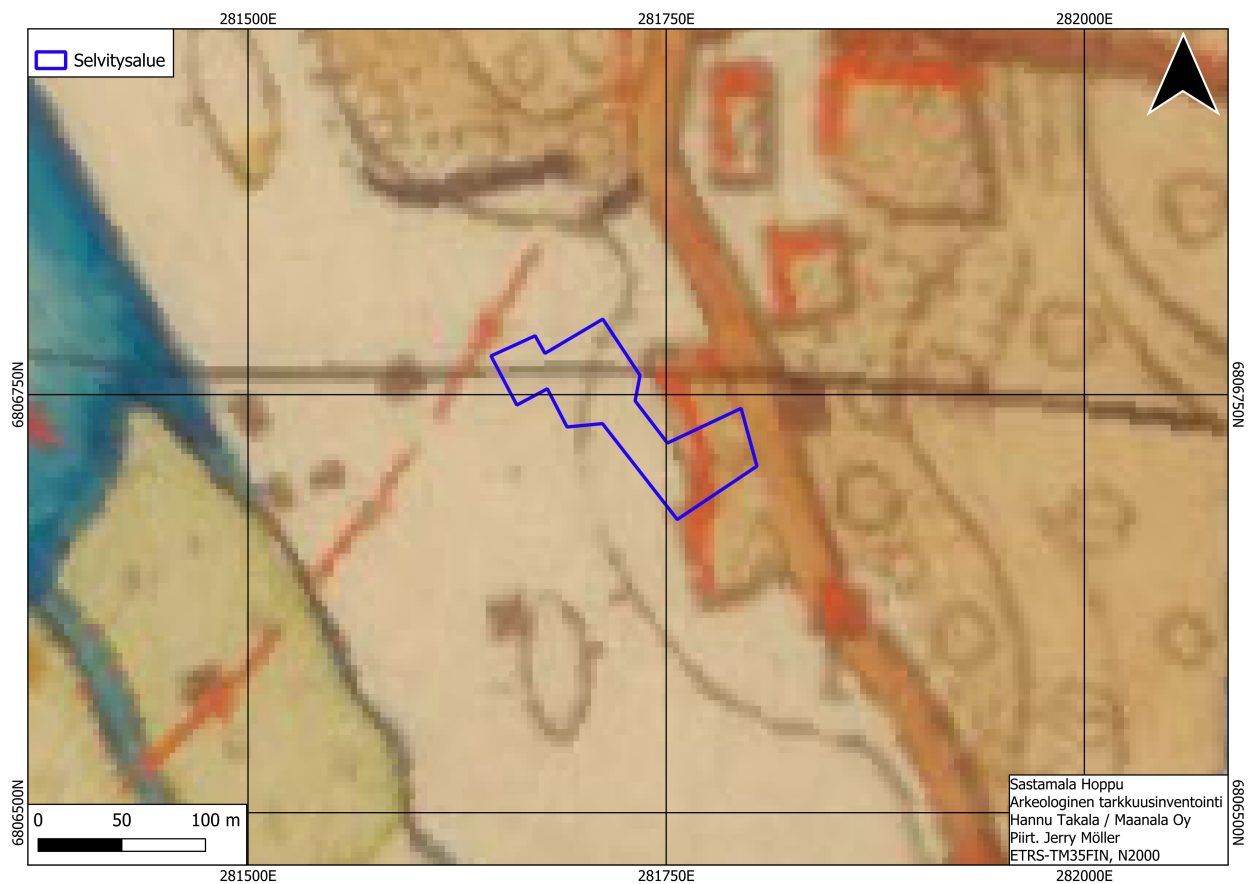
Hankealueella ei ole tunnettuja muinaisjäännöksiä eikä alueella ole ennen suoritettu arkeologista inventointia. Sen läheisyydessä, noin 140 metriä lounaaseen sijaitsee Tuomiston röykkiöryhmä (muinaisjäännösrekisterin tunnus 912010001). Lisäksi Hankealueen itäpuolella on kulkenut Laidetieksi kutsuttu vanha tie, joka on kulkenut Tampereelta Tyrvään kautta Huittisiin ja edelleen Ulvilaan sekä haarautunut Turkuun. Laidetietä on kutsuttu yleiseksi tieksi jo 1400-luvulla.

Pirkanmaan maakuntamuseo alueellisena vastuumuseona totesi lausunnossaan 20.11.2024 (diaarinumero: 871/2024), että kaava-alue on historiallisen ajan asumiseen ja muuhun toimintaan liittyvien arkeologisten kohteiden esiintymisalueita. Tämän perusteella museo totesi, että hankealueella tulee suorittaa arkeologinen tarkkuusinventointi osana kaavaselvityksiä.

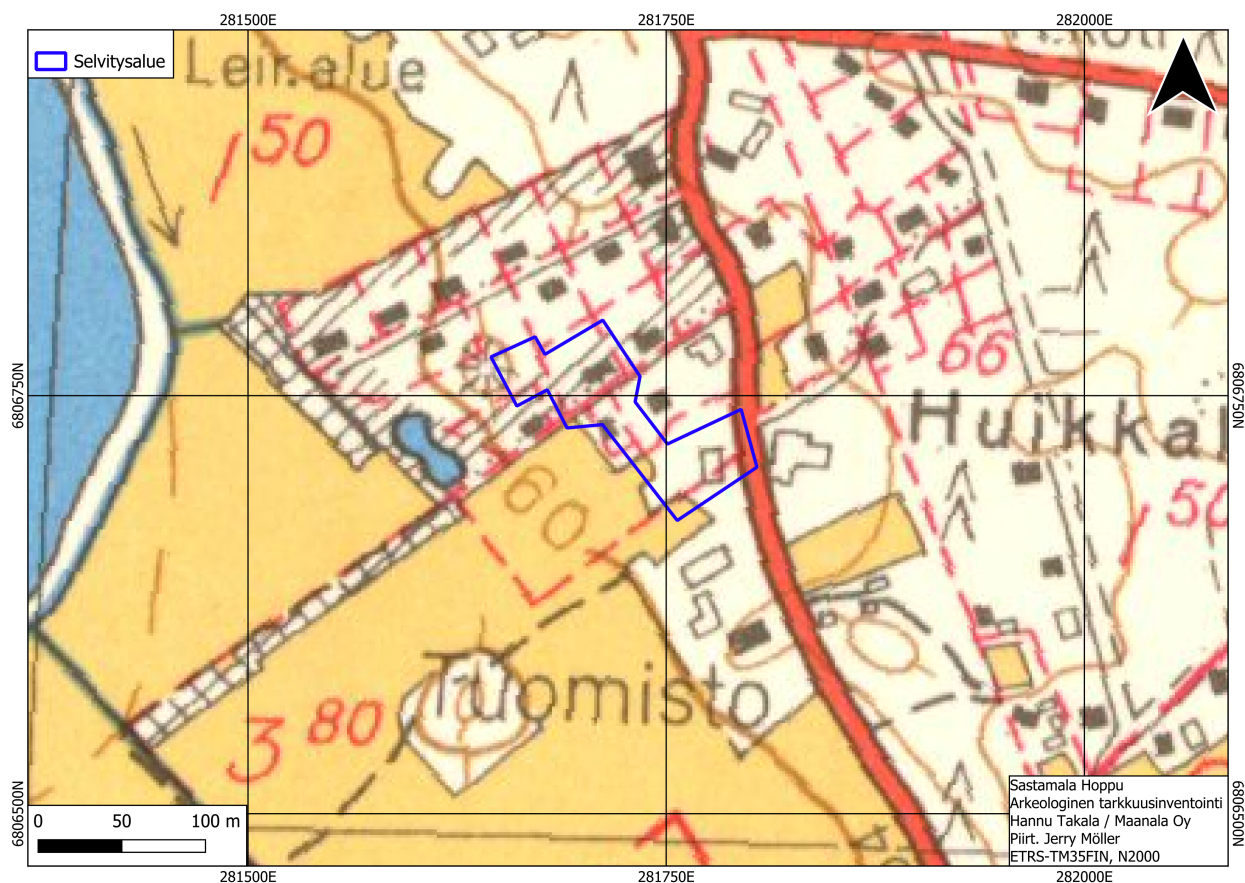
Sastamalan kaupunki tilasi museon edellyttämän tarkkuusinventoinnin Maanala Oy:ltä

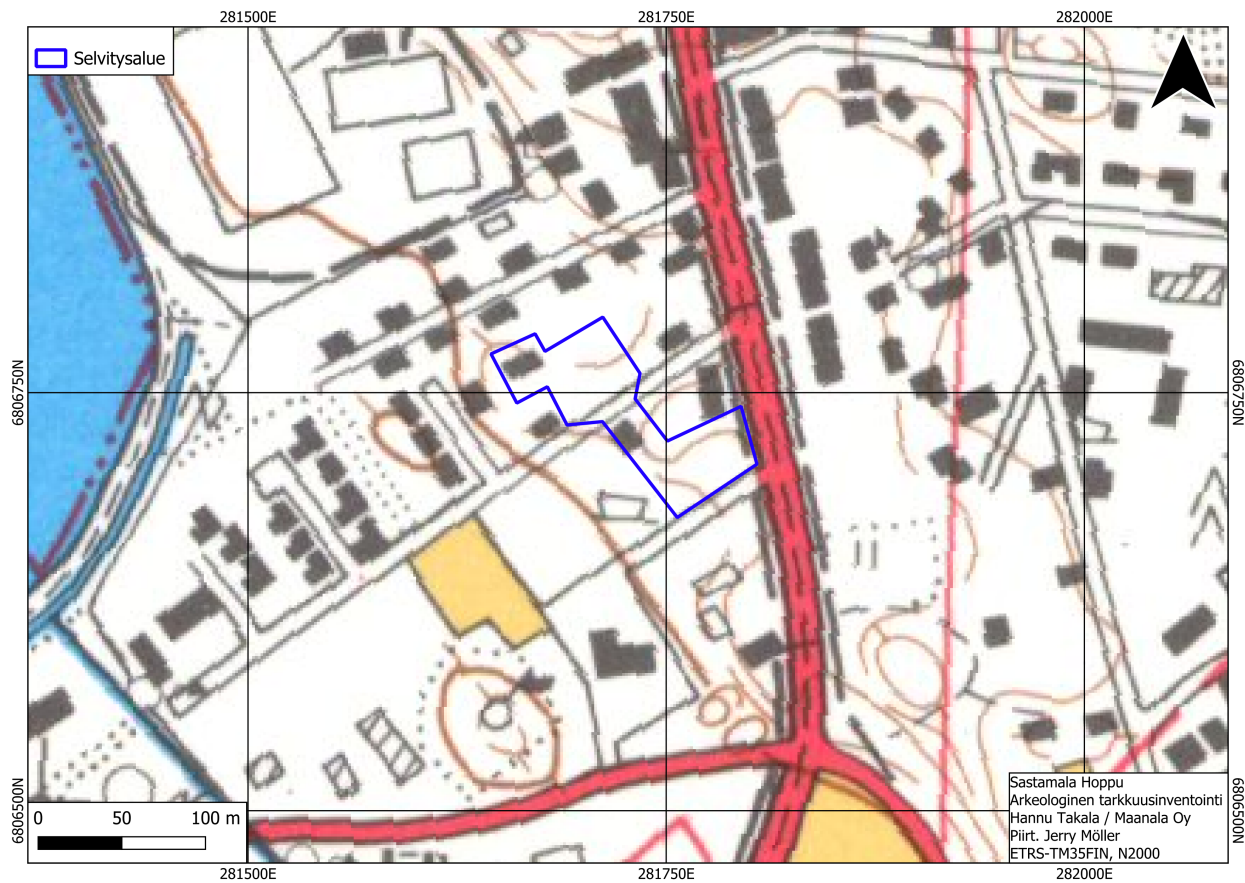
Kuva 4. Ote vuoden 1846 pitäjänkartasta (Karttalehti 2121 07).

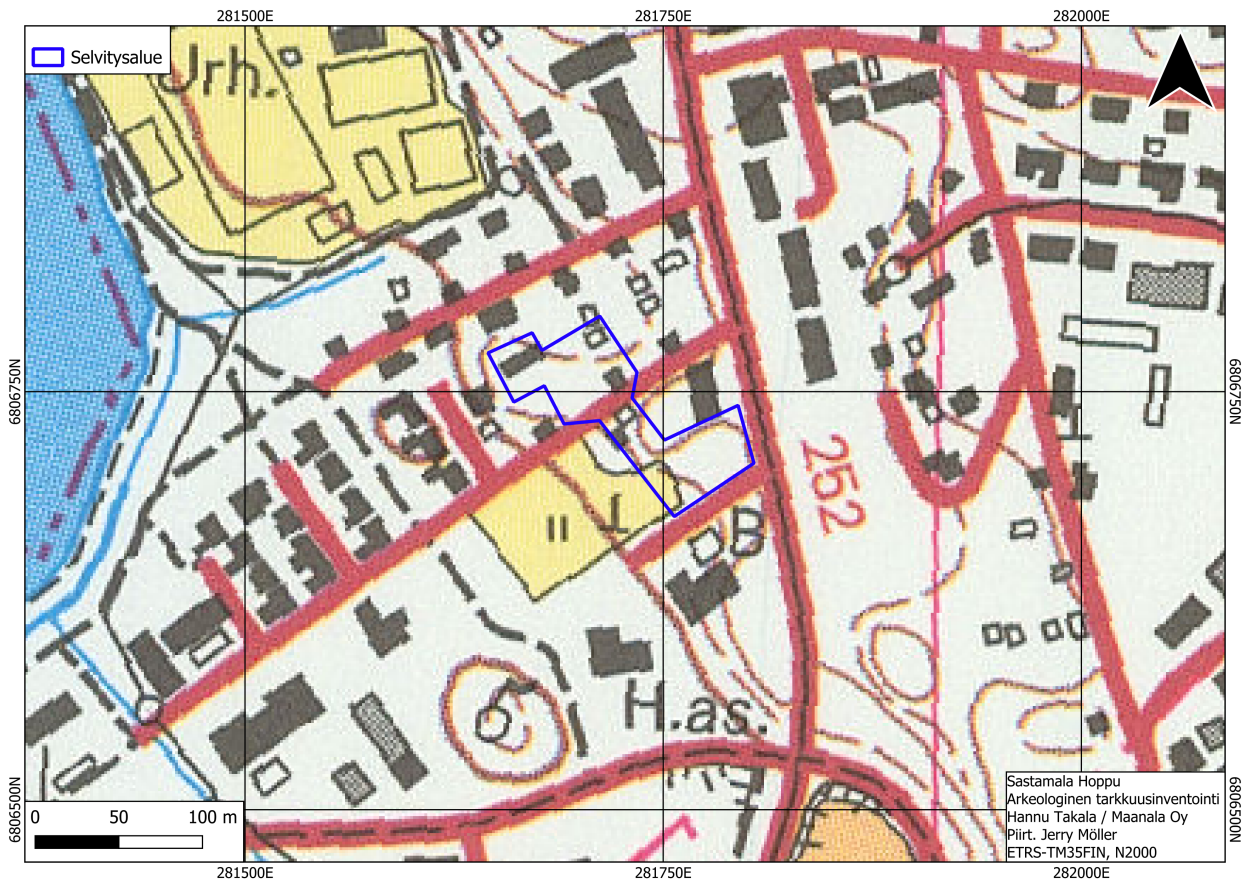
Kuva 5. Ote vuoden 1907–1908 senaatinkartasta (Karttalehti XVII-XVIII 20-21).

Kuva 6. Ote vuoden 1961 peruskartasta (karttalehdet 2121 07).

Kuva 7. Ote vuoden 1988 peruskartasta (karttalehti 2121 07).

Kuva 8. Ote vuoden 1996 peruskartasta (karttalehti 2121 07)

3. Inventointi

Inventointi aloitettiin korttelin nro 18 alueelta Sepäntie 5:n tontilta. Vanhoilta kartoilta kävi ilmi, että tontti on ollut aikaisemmin rakennettu, mutta tarkastushetkellä kaikki tontin vanhat rakennukset oli purettu, maata tasattu, läjitetty sekä muokattu hyvin runsaasti. Paikalla tehtyjen haastattelujen mukaan purkutööt olivat tapahtuneet muutama vuosi taaksepäin. Samalla kävi ilmi, että tontin edellisellä asukkaalla oli ollut runsaasti kotitarveviljelyä asuinrakennusten ulkopuolisilla alueilla.

Purkutöiden yhteydessä tapahtunut koneellinen maanmuokkaus oli rikkonut maanpintaa laajalla alueella ja koko tontin koillisosa osoitautui olevan hyvin vahvaa savikkoa. Tontin rikkoutuneet maastokohdat käytiin läpi ja länsiosassa tonttia olevalle rinteelle ja sen alaosaan tehtiin kairausten lisäksi kaksi koekuoppaa. Molemmat koekuopat olivat löydöttömiä arkeologisen kulttuuriperinnön kannalta.

Koekuoppa nro 1 (N 6806756, E 281699, Z: n. 62,5 m mpy) oli kooltaan 42 x 42 x 18 cm. Kuopassa oli 3 cm paksun pintanurmen alla 9–11 cm paksu harmaa savi ja pohjalla siniharmaa koskematon pohjasavi. Pintamaasta löytyi kaksi pientä modernin tiilen kappaletta (kooltaan noin 3 x 3 x 1 cm).

Kuva 9. Koekuoppa 1 etelästä. Kuva Hannu Takala, Maanala Oy.

Koekuoppa nro 2 oli kooltaan 45 x 50 x 28 cm (N 6806779, E 281691, Z: n. 63 m mpy). Kuopassa oli 3 cm paksun pintamaan alla 18 cm paksu peltomultakerros ja pohjalla oli koskematon tummanharmaa savi. Kuoppa oli löydötön.

Kuva 10. Koekuoppa 2 ylhäältä. Kuva Hannu Takala, Maanala Oy.

Kuva 11. Koekuopat kartalla. Pohjakartta: Maanmittauslaitos.

Koekuoppien lisäksi tontti nro 5 käytiin kauttaaltaan läpi tutkimalla sitä rikkoontuneista maastokohdista ja kairaamalla tiheästi. Mitään arkeologiseen kulttuuriperintöön liittyvää ei tontilta löytynyt. Selvitysalueen luoteiskulmassa, osoitteessa Sepänkatu 7 oli asuinkäytössä ollut rakennus hyvin hoidettuine pihamaaineen. Sepänkadulta vei talolle pohjustettu hiekkatie. Tonttia ei ollut mahdollista tutkia.

Yhteenvedona korttelin 18 osalta voi todeta, että siltä ei kyetty havaitsemaan mitään arkeologiseen kulttuuriperintöön liittyvää. Historiallisen ajan rakentaminen, asuminen kotitarveviljelyineen ja purkutöiden yhteydessä tapahtunut maankaivuu ja koneellinen muokaus olivat muokanneet maata niin runsaasti, että paikalla mahdollisesti olleet vanhemmat kerrostumat olivat tuhoutuneet.

Kuva 12. Sepänkatu 5:n ja 7:n selvitysaluetta kaakosta. Kuva Hannu Takala, Maanala Oy.

Kuva 13. Korttelin nro 18 tutkimusalue Sepänkadulta kuvattuna. Tontti nro 5 oli kokonaan muokattua maata. Vanhat omenapuut ja kaivo kertoivat aiemmasta asutuksesta. Kuva Hannu Takala, Maanala Oy.

Kuva 14. Sepäncatu 7:n tontille vei vahvasti pohjustettu pihatie. Kuva Hannu Takala, Maanala Oy.

Kuva 15. Sepäncatu 7:n asuintalo ja hoidettu pihamaa. Kuva Hannu Takala, Maanala Oy.

Sepänpäädun pohjoispuolen tutkimisen jälkeen tarkkuusinventointi ulotettiin Sepänpäädun eteläpuolisille alueille, kortteliin nro 16. Sen luoteiskulmassa Sepänpäädun varrella oli asuinkäytössä ollut rakennus pihamaiseen ja piharakennuksineen, minkä vuoksi aluetta ei ollut mahdollista tutkia. Itsenäisyydentien varrella ollut osa tonttimaata kasvoi havupuita, mutta koko tontin luoteisin osa oli noin 50–60 cm paksun täyttömaan peitossa. Täyttömaa kattoi koko tontista noin puolet ja se koostui hiekka- ja savimaasta sekä kookkaista (1/4 kuution kokoisista) irtokivistä ja pienemmistä luonnonkivistä.

Tontin täyttämättömälle osalle tehtiin yli kymmenen kairapistettä ja yksi koekuoppa (kts. kartta kuva 11.) Koekuoppa nro 3 oli kooltaan 52 x 52 x 18 cm (N 6806701, E 281780, Z n. 63,5 m mpy). Kuopassa oli 3 cm paksun pintamaan alla kullankeltainen hietta/hiesu (11 – 13 cm) ja kuopan pohjalla oli puhdas hieno hiekka. Kuoppa oli löydötön.

Kuva 16. Koekuoppa 3 ylhäältä. Kuva Hannu Takala, Maanala Oy.

Kairauksista havaittiin, että tontin kaakkoisin osa oli maaperältään kokonaan savea, mutta juuri koekuopan nro 3 kohdalla ja siitä koilliseen maaperä oli hiukan karkeamaa, hienoa hiettaa/hiesua. Arkeologiseen kulttuuriperintöön liittyviä löytöjä tai merkkejä kulttuurikerroksesta tai muista esihistoriallisista rakenteista ei havaittu kairauksissa eikä koekuopassa havaittu. Vanhassa kartassa tonttimaalla olleen rakennuksen jäänteitä ei kyetty myöskään paikantamaan. Rakentamaton ja

lajittamaton osa tonttia oli lopulta kooltaan vain noin 30 x 40 metriä ja sekin tiheän kuusikon peitossa. Lisäksi Itsenäisyydentien ja Riihikujan varressa noin kahden metrin levyinen kaista oli tuhoutunut teiden pengerryksen yhteydessä.

Kuva 17. Jerry Möller kairaa korttelin nro 16 kaakkoiskulmaa tiheässä kuusikossa. Kuva Hannu Takala, Maanala Oy.

Kuva 18. Korttelin nro 16 rakentamattomalla alueella oli säilynyt kookas siirtolohkare. Kuva Hannu Takala, Maanala Oy.

Kuva 19. Korttelin nro 16 lounaispäässä oleva paksu maanlajityskerros erottui selvästi Sepänkatu 4 ja Itsenäisyydentie 11 tonttien rajalla. Kuva etelästä, Hannu Takala, Maanala Oy.

Kuva 20. Lajityskerros oheni hiukan kohti itää ja Itsenäisyydentietä, mutta maastossa kookkaista kivistä ja irtomaasto muodostunut kerros ulottui laajalle. Kuva etelästä, Hannu Takala, Maanala Oy.

4. Yhteenveto

Sastamalan Vammalan Hopun korttelien 16 ja 18 asemakaavan muutosalue tutkittiin intensiivisesti kahden arkeologin voimin. Alueelta ei löytynyt arkeologiseen kulttuuriperintöön liittyviä muinaisjäännöksiä tai muita kulttuuriperintökohteita eikä myöskään irtolöytöjä.

Sekä korttelit 16 että 18 olivat aiemmin olleet rakennettuja. Sepänkatu 7:n tontti oli edelleen asuttuna eikä sitä ollut mahdollista tutkia. Sepänkatu 5:n paikalla olleet vanhat rakennukset oli purettu muutama vuosi sitten, ja samassa yhteydessä koko tontti oli ollut voimakkaan maanmuokkauksen kohteena. Maanmuokkaus ja aiempi asuminen olivat tuhonneet paikalla mahdollisesti olleet merkit esihistoriallisesta tai historiallisen ajan asutuksesta.

Korttelin 16 lounaisin osa osoitteessa Sepänkatu 4 oli myös edelleen asuttu eikä sitä ollut mahdollista tutkia. Sen lisäksi Itsenäisyydentien ja Riihikujan väliin jääneestä selvitysalueesta yli puolet oli ollut massiivisen maanläjityksen kohteena ja haudannut alkuperäisen maanpinnan yli puolen metrin paksuisen maapatjan alle. Korttelin koskemattomasta osasta ei tehty arkeologiseen kulttuuriperintöön liittyviä löytöjä.

Yhteenvetona Hopun selvitysalueesta voi todeta, että alue on ollut pitkään asuttu ja nykyaikaisen rakennuskannan peittämä siltä osin kuin vanhempaa rakennuskantaa ei ole purettu. Alueella ei ollut säilyneenä arkeologiseen kulttuuriperintöön kuuluvia kerrostumia tai rakenteita.

Lahdessa 16.6.2025

Hannu Takala
arkeologi, FT

Jerry Möller
arkeologi, FM

Maanala Oy

5. Lähteet

Charta Delen öfver Jokisivu Samfällighets i Tyrvis socken 1814–1907. Maanmittauslaitos. Kiikka 10:10.

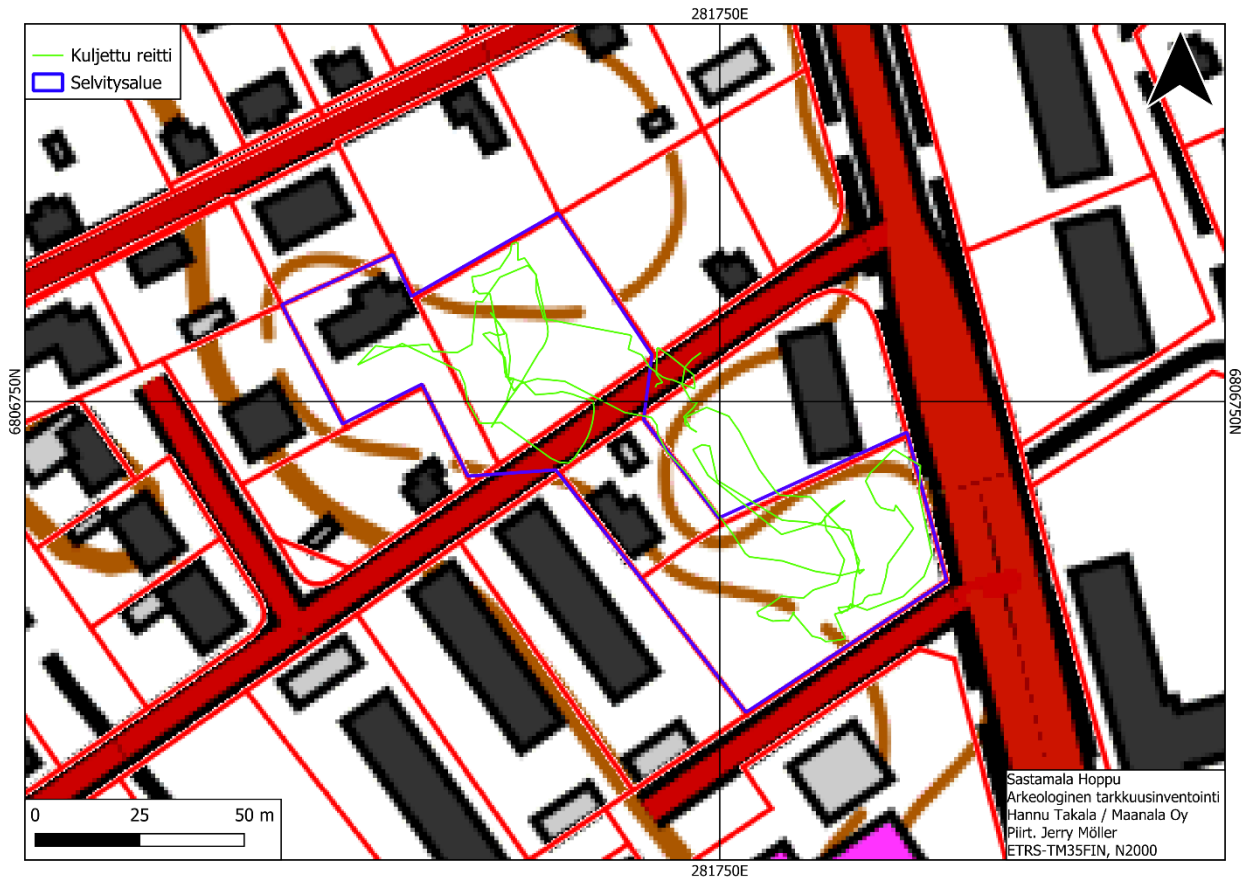
Peruskartta 1962. *Karttalehti 2121 07 Vammala*. Maanmittauslaitos.

Peruskartta 1988. *Karttalehti 2121 07 Vammala*. Maanmittauslaitos.

Peruskartta 1996. *Karttalehti 2121 07 Vammala*. Maanmittauslaitos.

Pitäjänpitääntä 1846. *Karttalehti 2121 07 Kiikka*. Pitäjänpitääntä, Maanmittaushallituksen historiallinen kartta-arkisto, Kansallisarkisto.

Senaatin kartta 1907-1908. *Karttalehti XVII-XVIII 20-21*. Senaatinkartasto 1870–1919, Maanmittaushallituksen historiallinen kartta-arkisto, Kansallisarkisto.

Liite 1. Maastossa kuljettu reitti

Maastossa kuljettu reitti merkittynä kartalle.